

Veilig en gezond aan het werk, dat raakt iedereen. Goed voor jou en voor de zaak.

Eerste bevindingen van de vierde Europese bedrijvenenquête over nieuwe en opkomende risico's (Esener-2024)

Eerste bevindingen

EU-OSHA's vierde Europese bedrijvenenquête is gericht op het bevorderen van een effectievere aanpak van veiligheid en gezondheid op het werk en van de gezondheid en het welzijn van werknemers. De enquête verschaft informatie die transnationale vergelijkingen mogelijk maakt en die relevant is voor de ontwikkeling en invoering van nieuw beleid op het vlak van veiligheid en gezondheid.

Achtergrond

In de vierde Europese bedrijvenenquête van EU-OSHA naar nieuwe en opkomende risico's (Esener 2024) zijn de personen "die het best op de hoogte zijn van de veiligheid en gezondheid in de organisatie" gevraagd naar de manier waarop veiligheids- en gezondheidsrisico's op de werkplek worden beheerd. De aandacht gaat daarbij in het bijzonder uit naar psychosociale risico's, d.w.z. naar verschijnselen als werkgerelateerd(e) stress, geweld en intimidatie. Tussen mei en oktober 2024 werden in totaal 41,458 bedrijven, uit alle sectoren die vijf of meer werknemers in dienst hebben, bevestigd in de 30 betrokken landen: de EU-27 plus IJsland, Noorwegen en Zwitserland. Hoewel de vragenlijst grotendeels hetzelfde is gebleven als die in Esener 2014 en 2019 om vergelijkingen in de tijd mogelijk te maken, zijn er enkele updates doorgevoerd om de impact van de COVID-19-pandemie op het beheer van veiligheid en gezondheid op het werk weer te geven.

Esener werd ontwikkeld met de van overheden en sociale partners op Europees niveau. De enquête wil bedrijven in Europa helpen door een beter beeld te krijgen van hun behoeften aan ondersteuning en expertise en van bevorderende of belemmerende factoren. In het kader van Esener worden vier gebieden op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk (VGW) nader onderzocht:

1. de algemene benadering van de organisatie met betrekking tot VGW;
2. de manier waarop het "opkomende" probleem van psychosociale risico's wordt aangepakt, inclusief digitalisering;
3. de belangrijkste prikkels en knelpunten met betrekking tot het beheer van VGW;

4. de manier waarop werknemersparticipatie op het gebied van VGW-beheer in de praktijk is geregeld.

Dit verslag bevat een eerste analyse van de belangrijkste bevindingen van Esener 2024. Meer gedetailleerde resultaten en analyses worden gepresenteerd in toekomstige publicaties, die in 2026 en daarna zullen verschijnen.

Belangrijkste bevindingen

Esener 2024 werpt licht op een aantal veranderingen in de sociale en economische omstandigheden die van invloed zijn op Europese bedrijven met **vijf of meer werknemers**. Deze voortdurende ontwikkeling brengt nieuwe uitdagingen met zich mee die actie vereisen om een hoog niveau van veiligheid en gezondheid op het werk te waarborgen. De resultaten van 2024 laten enkele van de gevolgen van de COVID-19-pandemie zien – zie tabel 1.

- Zoals verwacht is het percentage bedrijven in de EU-27 waar werknemers regelmatig thuiswerken sinds 2019 bijna verdubbeld tot 23% in 2024, en zelfs tot meer dan 40% in Finland en Nederland. Uitgesplitst naar activiteitssector worden de hoogste percentages in de sector informatie en communicatie (53%) en professionele, technische en wetenschappelijke activiteiten (39%).
- In lijn hiermee zijn risicobeoordelingen ook steeds vaker gericht op thuiswerkplekken (8% in 2024, tegenover 3% in 2019), ook al zijn de percentages nog steeds laag. In dit verband wordt de hoogste percentage gemeld in de sector informatie en communicatie (18%).

- Minder dan een vijfde (18%) van de werkplekken in de EU-27 geeft aan werknemers te raadplegen over thuiswerken, waarbij Nederland (37%), Finland (34%) en Litouwen (33%) het hoogste percentage raadpleging tonen.
- Als gevolg van het toenemende gebruik van digitale technologieën heeft Esener 2024 de vragen over digitalisering aangepast. In 43% van de bedrijven in de EU-27 worden risicobeoordelingen uitgevoerd die het gebruik van digitale technologieën bestrijken (in Spanje

en Slovenië bedraagt dit percentage zelfs 60%). Per sector bekeken, wordt het hoogste percentage risicobeoordelingen voor digitale technologieën gerapporteerd in het onderwijs (51%). Ondertussen wordt naar verluidt op 42% van de werkplekken training in het gebruik van digitale technologieën aangeboden, met een piek van 75% in Malta. Qua sector is dit percentage bijzonder hoog in de informatie- en communicatiesector (51%) en de financiële en verzekeringssector (51%).

Tabel 1. De arbeidswereld in verandering: selectie van indicatoren, in % van bedrijven in de EU-27, 2024 en 2019 (waar beschikbaar)

Indicator	Vraag Esener-2024	EU-27 2024 (2019)	Landen 2024 (2019)	
Werkplekken	Werknemers die regelmatig thuiswerken	23% (13%)	Finland: 45% (17%) Nederland: 42% (33%) Litouwen: 36% (15%)	Bulgarije: 10% (5%) Kroatië: 10% (7%) Portugal: 10% (5%)
	Risicobeoordelingen bestrijken thuiswerkplekken	8% (3%)	Estland: 14% (2%) Finland: 13% (4%) Duitsland: 12% (5%)	Cyprus: 1% (0%) Portugal: 2% (1%) Griekenland: 3% (1%)
	Medewerkers geraadpleegd over thuiswerken	18%	Nederland: 37% Finland: 34% Litouwen: 33%	Bulgarije: 6% Cyprus: 7% Kroatië: 7%
	Risicobeoordelingen bestrijken gebruik van digitale technologieën	43%	Spanje: 62% Slovenië: 60% in Malta: 59%	Frankrijk: 24% Duitsland: 29% Luxemburg: 30%
Taal	Medewerkers die moeite hebben met de taal die in de organisatie wordt gesproken	10% (8%)	Cyprus: 19% (20%) Zweden: 17% (19%) Luxemburg: 17% (17%)	Bulgarije: 3% (2%) Slowakije: 3% (3%) Hongarije: 4% (3%)
Opleiding	Routinematig gebruik van digitale technologieën	42%	Malta: 75% Slowakije: 63% Ierland: 59%	Frankrijk: 24% Oostenrijk: 34% Luxemburg: 36%
	Mobiele of externe werkplekken beoordelen op VGW-risico's	25% (20%)	Malta: 45% (25%) Slovenië: 35% (28%) Roemenië: 33% (15%)	Bulgarije: 14% (12%) Polen: 16% (17%) Frankrijk: 20% (17%)

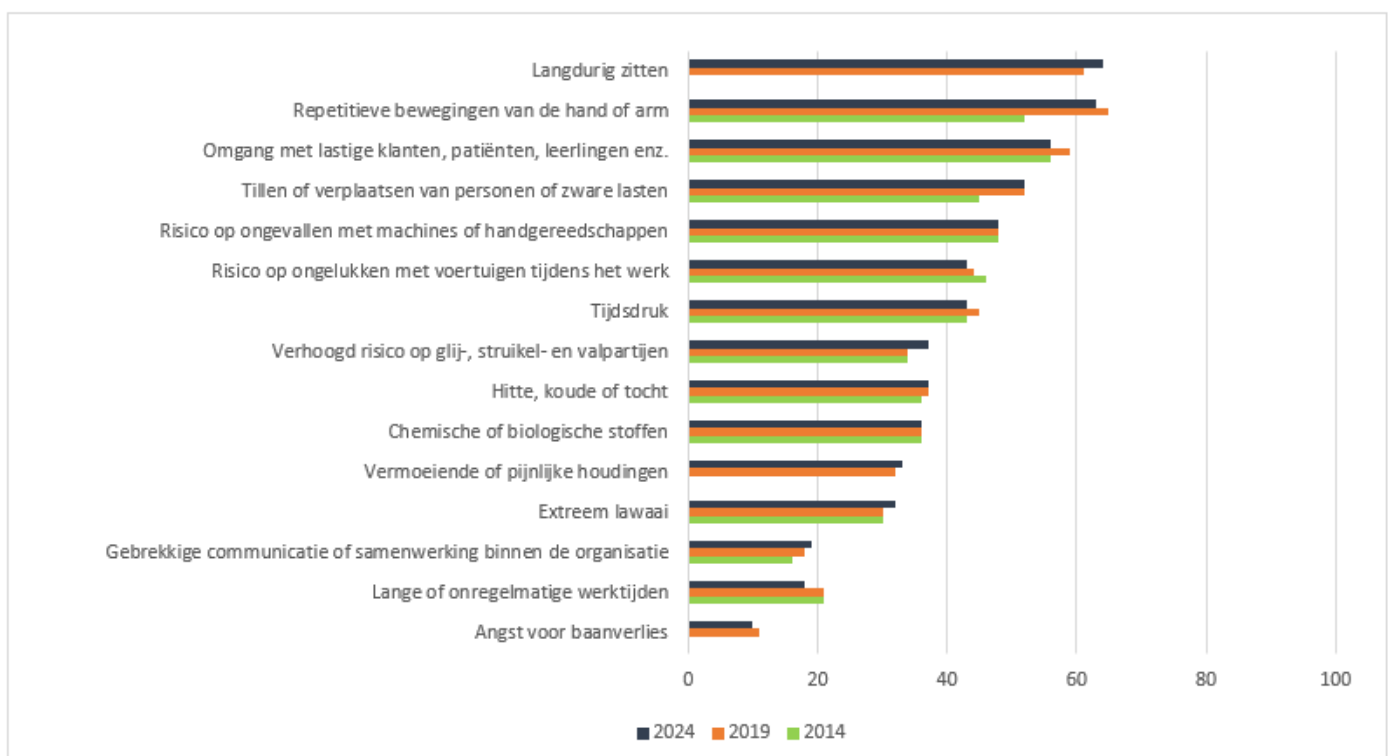
Basis: alle organisaties in de EU-27, Esener 2019 en 2024.

- In een context van maatschappelijke veranderingen, zoals die in tabel 1 in kaart zijn gebracht, zijn de meest voorkomende risicofactoren in de EU-27 langdurig zitten (64% van de bedrijven, een stijging ten opzichte van 61% in 2019), repetitieve hand- of armbewegingen (63% van de bedrijven, een lichte daling ten opzichte van 65% in 2019), omgaan met moeilijke klanten, leerlingen of patiënten (56%, gedaald van 59%), en het tillen of verplaatsen van personen of zware lasten (52%, gelijk aan 2019). Zie figuur 1.
- Er is een rechtstreeks evenredige relatie met de omvang, aangezien de aanwezigheid van alle risicofactoren het vaakst wordt gerapporteerd door

grote bedrijven. Uitgesplitst naar sector wordt, net als in eerdere enquêtes, in de dienstensector vaker melding gemaakt van moeilijke klanten, leerlingen en patiënten, terwijl factoren die leiden tot aandoeningen aan het bewegingsapparaat gelijkmatiger in alle sectoren worden genoemd, met uitzondering van het tillen of verplaatsen van personen of zware lasten, een risicofactor die minder voorkomt bij bedrijven in de financiële en verzekeringssector (27%), en langdurig zitten, wat slechts door 26% van de bedrijven in de horecasector ("verschaffen van accommodatie en maaltijden") wordt gemeld.

- De hierboven genoemde belangrijkste risicofactoren worden ook het vaakst gemeld in de meeste landen, met uitzondering van tijdsdruk (gemeld door 43% van de bedrijven in de EU-27), die in Zweden de belangrijkste risicofactor is (64%) en in Finland de tweede (71%).
- Het is veelzeggend dat langdurig zitten de meest gemelde risicofactor is in de EU-27 (64% van de bedrijven). Het is als nieuw punt geïntroduceerd in de Esener-vragenlijst 2019¹ en werpt extra licht op het bewustzijn over zitten als gezondheidsrisicofactor. Uitgesplitst naar sector wordt dit het vaakst gemeld door organisaties in de sectoren financiële en verzekeringsactiviteiten (88% van bedrijven in de sector in de EU-27), openbaar bestuur (88%) en informatie en communicatie (84%).
- Interessant is dat slechts 3% van de bedrijven in de EU-27 meldt dat geen van de onderzochte algemene VGW-
risicofactoren van toepassing is. Als het om psychosociale risicofactoren gaat, geeft echter een kwart van de ondervraagde bedrijven (25%) aan met geen van deze factoren te maken te hebben. Het hoogste percentage bedrijven dat geen van de in Esener opgenomen psychosociale risicofactoren meldt, bevindt zich in Italië (47%) en Litouwen (44%), terwijl het laagste percentage te vinden is in Finland (12%), Cyprus, België en Duitsland (14%). Uitgesplitst naar bedrijfsomvang is er een omgekeerd evenredige relatie, waarbij deze percentages (van bedrijven die geen van de onderzochte psychosociale risicofactoren melden) het hoogst zijn bij de kleinste bedrijven. Naar sector zijn ze het hoogst in de industrie en de landbouw.

Figuur 1. Risicofactoren aanwezig in het bedrijf (% van bedrijven, EU-27), 2014, 2019 en 2024

Basis: alle bedrijven in de EU-27, ESENER 2014, 2019 en 2024.

VGW-beheer

- Deze bevindingen leiden tot de resultaten van de enquête over **risicobeoordeling**, de hoeksteen van de Europese VGW-aanpak, zoals gespecificeerd in de [EU-kaderrichtlijn inzake veiligheid en gezondheid op het werk \(Richtlijn 89/391/EEG\)](#). In overeenstemming met de bevindingen in eerdere rondes geeft 76% van de ondervraagde bedrijven in de EU-27 in Esener 2024 aan regelmatig risicobeoordelingen uit te voeren. Zoals verwacht is er een positieve correlatie met de omvang van de organisatie. Wat landen betreft lopen de waarden uiteen van 95% van de bedrijven in Spanje, Italië (93%) en Slovenië (92%) tot 46% in Luxemburg (figuur 2).
- Uitgesplitst naar land, zien we dat er ten opzichte van 2019 een stijging heeft plaatsgevonden in verschillende EU-27-landen, met Litouwen, Griekenland en Estland als meest opvallende voorbeelden. Anderzijds melden sommige landen, zoals Hongarije, Bulgarije en Roemenië, een daling

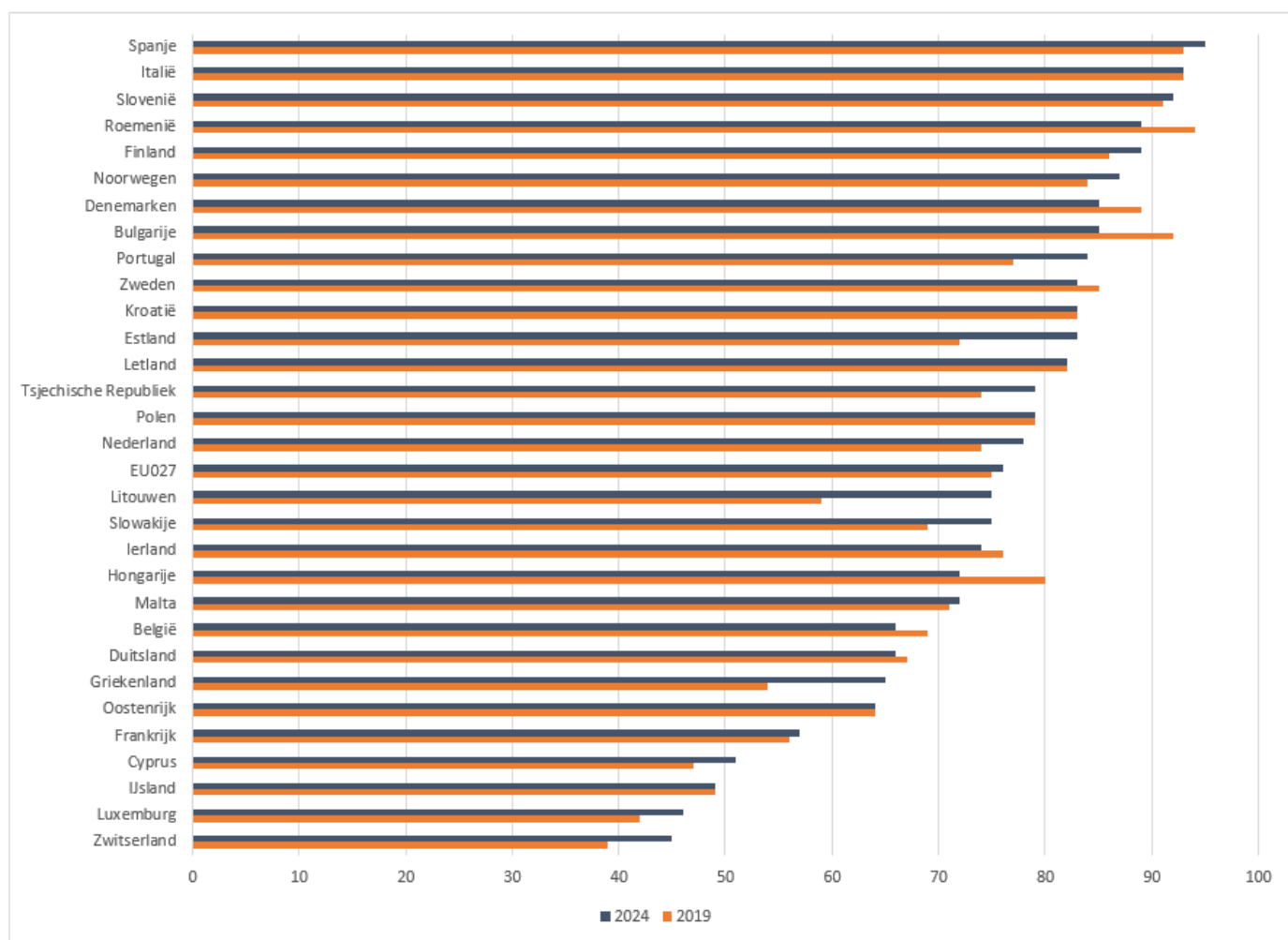
¹ In Esener 2014 viel het onder 'Vermoeiende of pijnlijke houdingen, waaronder langdurig zitten'.

van het respectieve percentage organisaties dat regelmatig risicobeoordelingen uitvoert.

- Er zijn net zoals in het verleden significante verschillen met betrekking tot het percentage organisaties waar risicobeoordelingen hoofdzakelijk door eigen personeel worden uitgevoerd. De rangschikking van landen verandert aanzienlijk en wordt aangevoerd door Zweden (84% van bedrijven, vergelijkbaar met 85% in 2019) en Denemarken (80%, net als in 2019). De laagste percentages worden waargenomen in Spanje (6%, tegenover 10% in 2019) en Slovenië (7%).

- Dit zegt niets over de kwaliteit van deze risicobeoordelingen. In sommige landen kan er zelfs een wettelijke verplichting bestaan om voor dergelijke taken VGW-diensten in de arm te nemen. Ervan uitgaande dat degenen die het werk controleren ook de aangewezen personen zijn om de risico's te beheersen, moeten alle organisaties echter in staat zijn een elementaire risicobeoordeling door eigen personeel te laten verrichten.

Figuur 2. Regelmatig uitgevoerde risicobeoordelingen op de werkplek, per land (% van bedrijven), 2019 en 2024

Basis: alle bedrijven, alle 30 landen, Esener 2019 en 2024.

- 48%² van de bedrijven in de EU-27 die aangeven dat hun werknemers regelmatig thuiswerken, geeft in hun risicobeoordelingen aan ook aandacht te besteden aan thuiswerkers. Dit is een duidelijke stijging ten opzichte van 2019 (31%) en 2014 (26%). Dit lijkt het gevolg te zijn

van een toegenomen bewustzijn dat thuiswerkplekken ook daadwerkelijk werkplekken zijn.

- Net als in het verleden zijn de percentages nog iets hoger als ook andere werkplekken buiten de gebouwen van de bedrijven (anders dan thuiswerkplekken) worden

² Dit percentage wordt berekend door de bedrijven te tellen die aangeven risicobeoordelingen uit te voeren en werknemers hebben die thuiswerken, in tegenstelling tot de cijfers in tabel 1, die zijn herberekend op basis van het totale aantal bedrijven, zodat dit met andere indicatoren in de tabel vergeleken kan worden.

meegeteld, aangezien 66% van de bedrijven in de EU-27 die melden dat zij dergelijke werkregelingen hebben, aangeeft deze mee te nemen in de risicobeoordelingen (65% in 2019). Dit wordt het vaakst gemeld door bedrijven in Italië (80%) en Luxemburg (76%) en, naar sector, in de bouw, zoals te verwachten was (82%), hoewel dit een daling is ten opzichte van 89% in 2019).

- Wat betreft het gebruik van **VGW-diensten** wordt het meest gebruikgemaakt van bedrijfsartsen (75%), generalisten op het gebied van veiligheid en gezondheid (59%) en deskundigen op het gebied van ongevallenpreventie (52%). Deze percentages komen vrijwel overeen met die van 2019. Wat betreft psychosociale risico's rapporteert slechts 21% van de bedrijven in de EU-27 een psycholoog te hebben

ingeschakeld (19% in 2019). Interessant genoeg zijn er echter belangrijke verschillen per land: in Finland geeft 73% van de bedrijven aan gebruik te maken van een interne of ingehuurd psycholoog, gevolgd door België (48%) en Denemarken (47%).

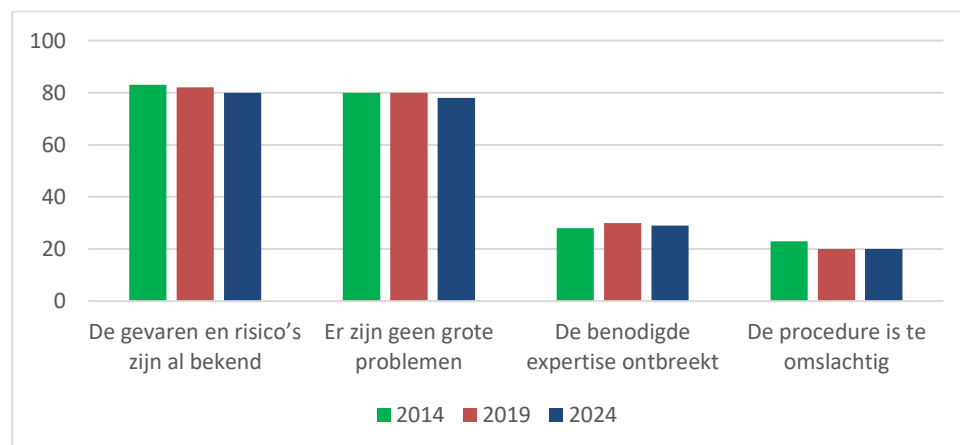
- Verder meldt, net als in 2019, iets minder dan twee derde van de bedrijven in de EU-27 (62%) dat zij gebruikmaken van de diensten van een **externe dienstverlener** om hen te ondersteunen bij hun taken op het gebied van veiligheid en gezondheid, waarbij dit percentage het hoogst is in Slovenië (92%) en Portugal (88%). Er is een positieve correlatie tussen het inhuren van externe dienstverleners en de omvang van de organisatie, terwijl uit de sectoruitsplitsing blijkt dat dit het vaakst voorkomt bij elektriciteitsbedrijven (76%).

Bevorderende en belemmerende factoren

- Als er gekeken wordt naar de organisaties die geen regelmatige risicobeoordelingen uitvoeren, werden als belangrijkste redenen om dit niet te doen genoemd dat de risico's en gevaren reeds bekend zijn (80%) en het feit dat er geen grote problemen zijn (78%). Dit was ook zo in 2014 en 2019 (figuur 3). Deze redenen werden genoemd door de geënquêteerde bedrijven die aangaven niet regelmatig risicobeoordelingen uit

te voeren (24% van het totale aantal). In dit verband rijst de vraag of deze organisaties, vooral de kleinste, daadwerkelijk minder problemen ondervinden, of zich eenvoudigweg minder bewust zijn van de risico's op het werk. Hierbij valt op dat de kleinste ondernemingen minder dan de grotere - aangeven dat de procedure te omslachtig is.

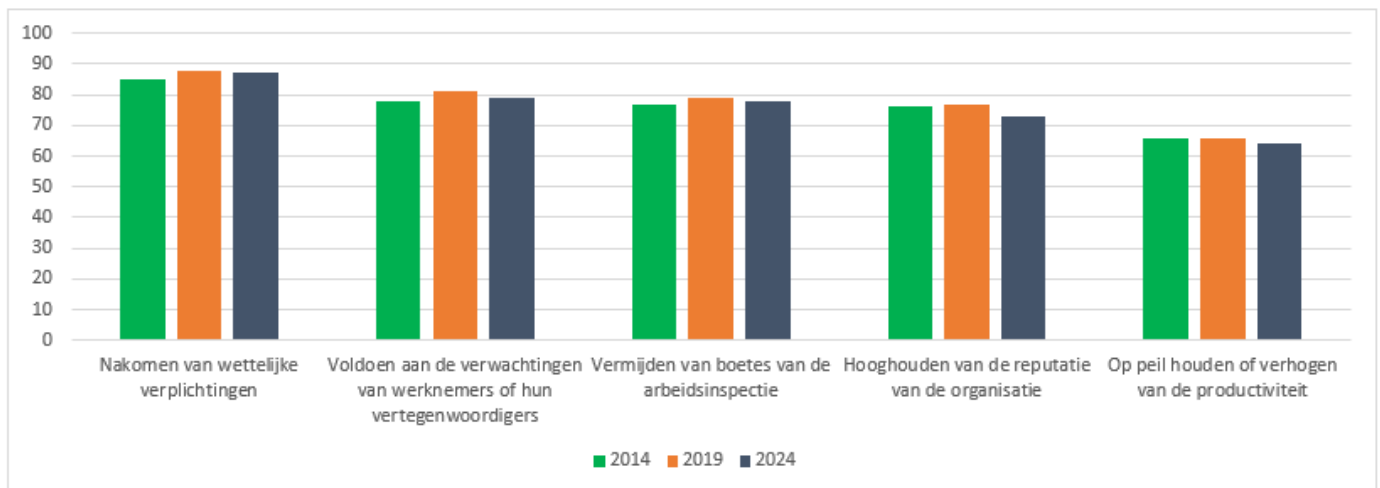
Figuur 3. Redenen waarom risicobeoordelingen op de werkplek niet regelmatig worden uitgevoerd (% van bedrijven, EU-27), 2014, 2019 en 2024

Basis: organisaties in de EU-27 die niet regelmatig risicobeoordelingen uitvoeren, Esener 2014, 2019 en 2024.

- Wat betreft de **redenen van organisaties om zorg te dragen voor VGW-beheer**, rapporteert 87% van de bedrijven in de EU-27 dat het nakomen van de wettelijke verplichtingen een belangrijke reden is, net zoals in 2014 en 2019 (figuur 4). Er is een direct positief verband met de omvang van de organisatie. De waarden per land lopen uiteen van 68% in Denemarken tot 97% in Portugal en Zweden.
- De op een na belangrijkste drijfveer voor actie op het vlak van VGW is "voldoen aan de verwachtingen van werknemers of hun vertegenwoordigers", gevolgd door "vermijden van boetes van de arbeidsinspectie". Uit Esener 2024 blijkt dat vier op de vijf organisaties in de EU-27 die regelmatig risicobeoordelingen uitvoeren (79%, vergelijkbaar met 80% in 2019) aangeven hun werknemers te betrekken bij het ontwerpen en uitvoeren van de maatregelen die op een risicobeoordeling volgen.

Figuur 4. Belangrijkste redenen om veiligheid en gezondheid aan te pakken (% van bedrijven, EU-27), 2014, 2019 en 2024

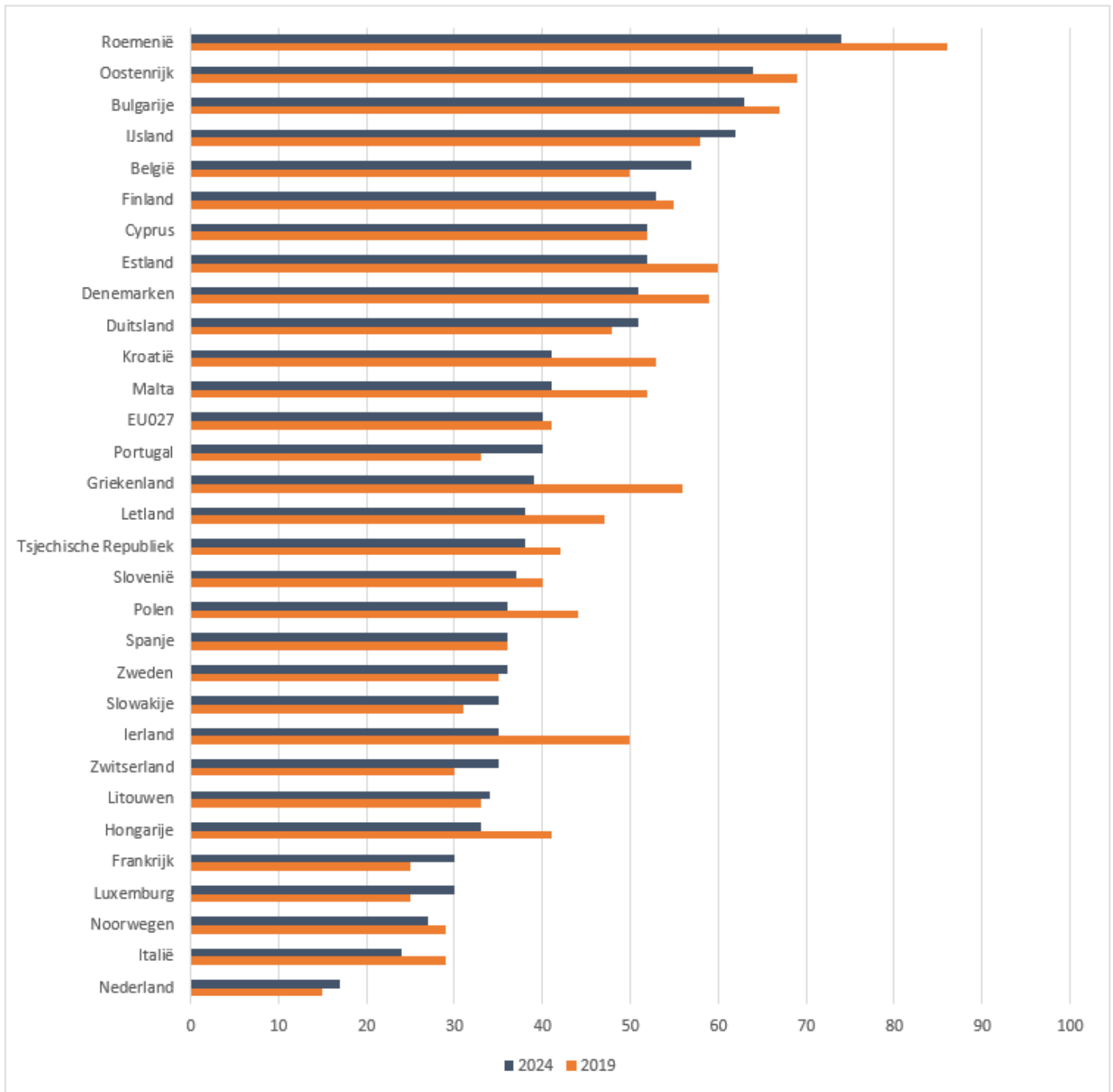

Basis: alle bedrijven in de EU-27, Esener 2014, 2019 en 2024.

- In verband met **arbeidsinspecties** en het vermijden van boetes als motivatie voor VGW-beheer, werd erop gewezen dat het aantal bedrijven dat aangeeft in de drie jaar voorafgaand aan de enquête een bezoek van de arbeidsinspectie te hebben gehad, gestaag daalt: 40% in 2024, een lichte daling ten opzichte van 41% in 2019 (en 49% in 2014) (figuur 5). De grootste dalingen worden gemeld in Griekenland (van 56% naar 39%) en Ierland

(van 50% naar 35%). In sommige landen wordt een toename gemeld, de grootste in Portugal (van 33% naar 40%) en Frankrijk en Luxemburg (beide van 25% naar 30%). De totale daling wordt waargenomen in organisaties van alle groottes, terwijl het beeld per sector diverser is – sommige maken melding van een toename, zoals de sector openbaar bestuur (van 23% in 2019 naar 32%).

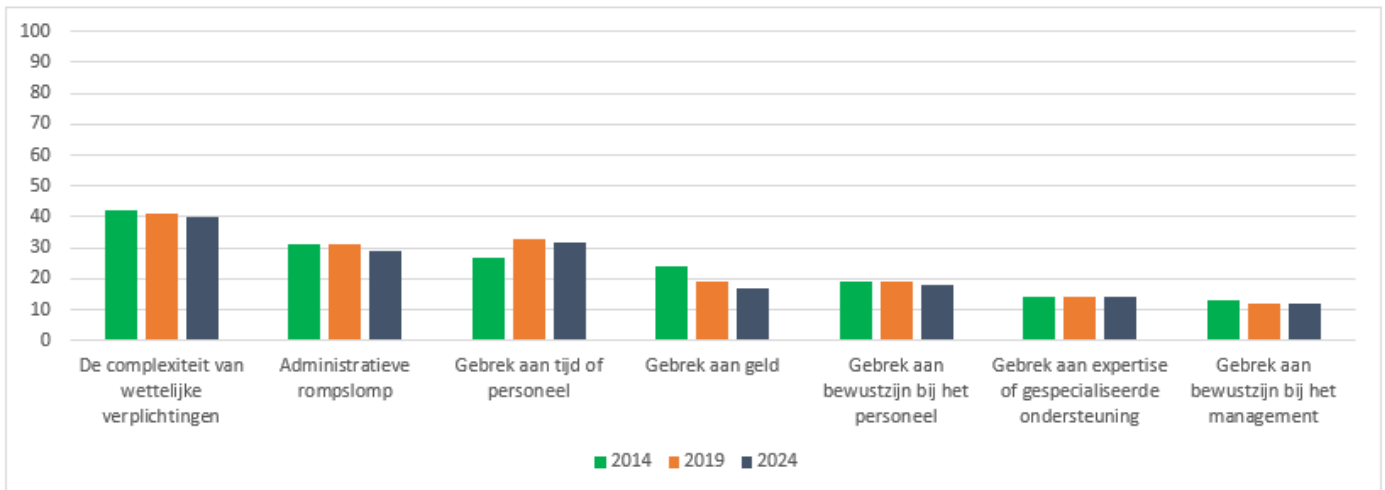
Figuur 5. Bezoek van de arbeidsinspectie in de drie jaar voorafgaand aan de enquête, naar land (% van bedrijven), 2019 en 2024

Basis: alle bedrijven, alle 30 landen, Esener 2019 en 2024.

- De complexiteit van de wettelijke verplichtingen wordt door 40% van de bedrijven in de EU-27 nog steeds als een **groot struikelblok bij de aanpak van VGW** genoemd – dit cijfer is iets lager dan in 2019 (41%) en in 2014 (42%) (figuur 6). De uitsplitsing naar land laat echter een zeer divers beeld zien, waarbij de hoogste percentages voor complexiteit als groot probleem worden gemeld in België (58% van bedrijven) en Italië (48%), terwijl de laagste percentages worden opgetekend in Litouwen (15%), Finland (16%) en Letland en Malta (17%). De opmerkelijke daling in Griekenland (van 46% van de bedrijven in 2019 naar 28% in 2024), Frankrijk (52% naar 44%) en Zweden (38% naar 31%) is markant, wat helpt verklaren dat deze bevinding niet uitsluitend moet worden geïnterpreteerd als een moeilijkheid die voortkomt uit de wettelijke verplichting zelf, maar eerder uit de mogelijke wijzigingen en updates in de wetgeving die door organisaties als complex kunnen worden ervaren.
- Voor de meeste factoren valt een lichte daling van de percentages te constateren, maar in de loop der jaren is gebrek aan tijd of personeel de op één na meest gerapporteerde factor geworden (32% van de bedrijven in 2024). Dit geldt met name voor de bedrijven in België (56%), Nederland (42%) en Frankrijk (41%).

Figuur 6. Grote problemen bij de aanpak van veiligheid en gezondheid (% van bedrijven, EU-27), 2014, 2019 en 2024

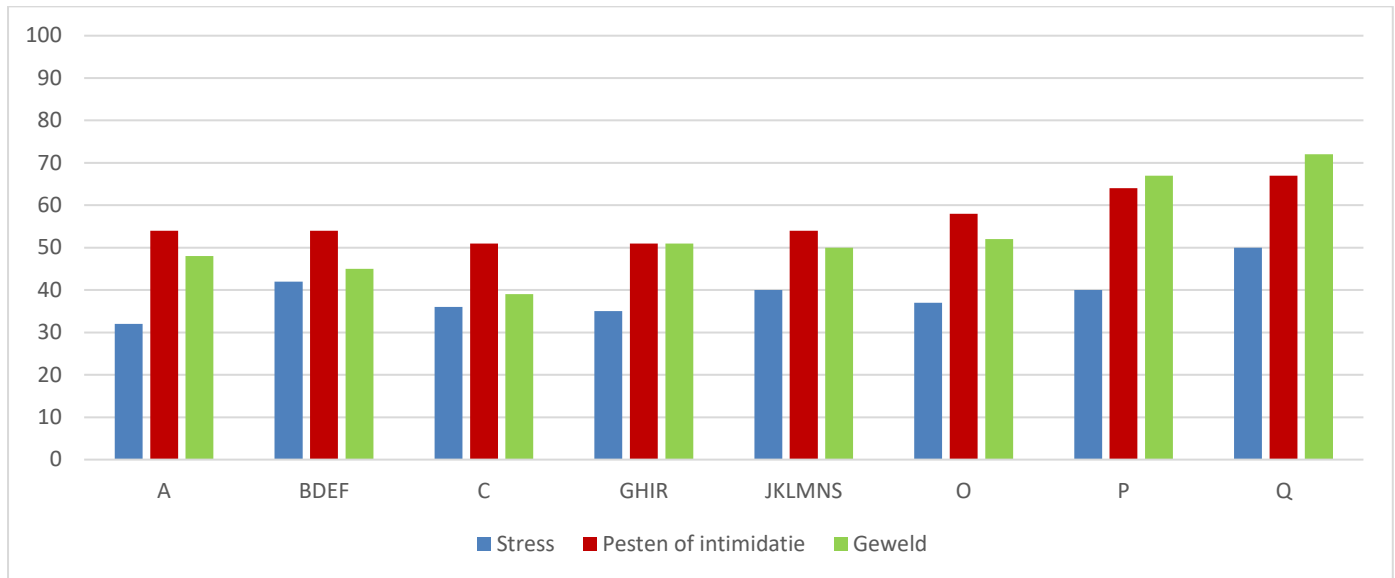

Basis: alle bedrijven in de EU-27, ESENER 2014, 2019 en 2024.

Nieuwe en opkomende risico's: Psychosociale risico's en digitalisering

- Zoals eerder vermeld, worden sommige **psychosociale risicofactoren** door een groot deel van de bedrijven in de EU-27 gemeld, met name het moeten omgaan met lastige patiënten, klanten en leerlingen (56%) en tijdsdruk (43%). Van de bedrijven die aangeven te maken te hebben met psychosociale risicofactoren, beschouwt 21% in de EU-27 deze als moeilijker te beheersen dan andere risico's, met de hoogste percentages in de Noordse landen, net als in eerdere Esener-rondes: Zweden (38% van de bedrijven), Denemarken (37%) en Finland (35%). Aan de andere kant beschouwt slechts 6% van de bedrijven in Bulgarije en 8% in Kroatië psychosociale risico's als moeilijker te beheersen dan andere risico's.
- Esener 2024 richt zich op bedrijven die aangeven dat psychosociale risicofactoren moeilijker te beheersen zijn dan andere VGW-risico's, en laat zien dat de terughoudendheid om openlijk over deze kwesties te praten de grootste moeilijkheid lijkt te zijn bij het aanpakken van psychosociale risico's (59% van deze groep bedrijven in de EU-27). Dit wordt, net als alle andere in aanmerking genomen problemen (gebrek aan bewustzijn bij personeel/management en gebrek aan deskundigheid of specialistische ondersteuning), vaker gemeld naarmate de omvang van het bedrijf toeneemt.
- Met name onder de bedrijven die aangeven te maken te hebben met moeilijke klanten, patiënten of leerlingen, geeft 54% van de bedrijven met 20 of meer werknemers aan te beschikken over een procedure voor de omgang met mogelijke gevallen van bedreiging, belediging of geweld door klanten, patiënten of andere externe personen (EU-27-gemiddelde, een stijging ten opzichte van 51% in 2019). Dit percentage stijgt naar 72% voor organisaties in de sector gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (figuur 7).
- Wat betreft actieplannen tegen stress (39% van de bedrijven met 20 of meer werknemers in de EU-27, tegenover 33% in 2019) en procedures om mogelijke gevallen van pesten of intimidatie aan te pakken (55% in 2024, tegenover 45%), is in alle sectorgroepen een stijging gemeld.

Figuur 7. Actieplan en bestaande procedures tegen psychosociale risico's, naar sectorgroep (% van bedrijven, EU-27), 2024

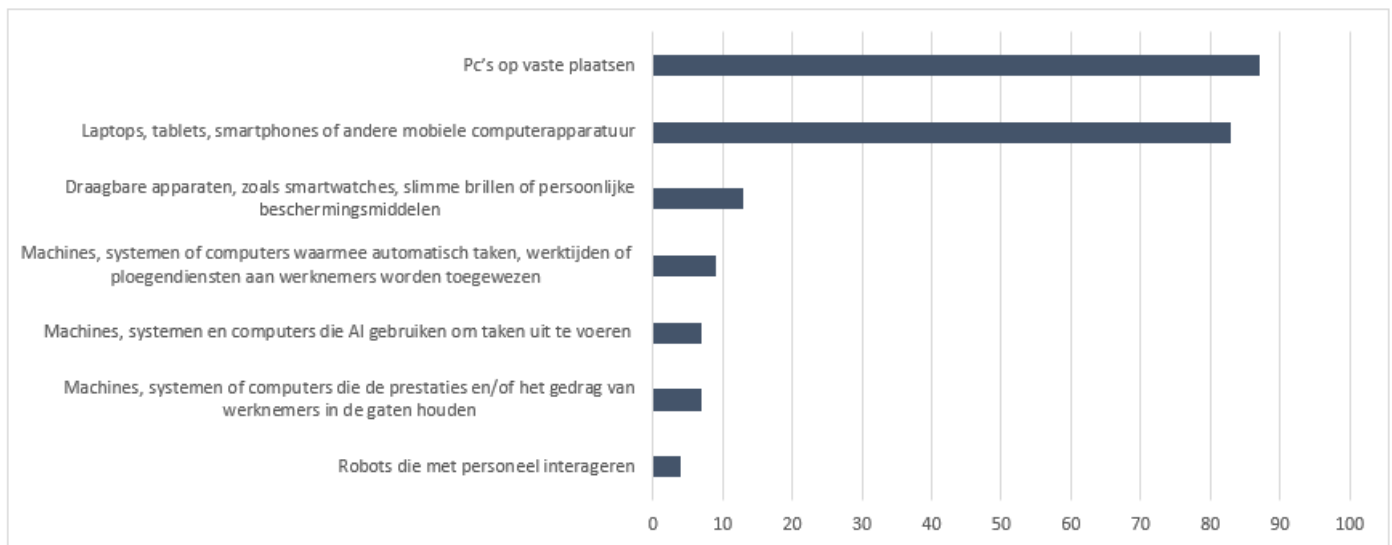
Basis: alle bedrijven in de EU-27 met 20 of meer werknemers, Esener 2024. In de procedures voor de omgang met geweld werd alleen aan degenen die meldden dat zij "met moeilijke klanten moeten omgaan" gevraagd of geweld als risicofactor voor de gezondheid een rol speelt op de werkplek.

NACE³ Rev. 2-secties: A: Landbouw, bosbouw en visserij B, D, E, F: Bouwnijverheid, afvalbeheer, distributie van water en elektriciteit. C: Industrie. G, H, I, R: Handel, vervoer, accommodatie/maaltijden en recreatie. J, K, L, M, N, S: IT, financiële dienstverlening, onroerend goed en andere activiteiten op het gebied van techniek, wetenschap of persoonlijke dienstverlening O: Openbaar bestuur. P: Onderwijs Q: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.

- 64% van de ondervraagde organisaties in de EU-27 die risicobeoordelingen uitvoeren, geeft aan over voldoende informatie te beschikken over de manier waarop psychosociale risico's in dergelijke risicobeoordelingen moeten worden meegenomen, tegenover 60% in 2019. Zoals verwacht varieert dit percentage meer per vestigingsgrootte (toename met omvang) dan per sector. De bevindingen verschillen sterk per land – de hoogste cijfers worden opgetekend in Nederland (79%), Spanje (71%) en Italië en Denemarken (70%), tegenover Malta (38%) en Bulgarije (45%).
- Om de hierboven genoemde maatschappelijke en economische veranderingen (zie tabel 1) beter te kunnen meten, is in Esener al in 2019 een nieuw onderdeel opgenomen over de impact van **digitalisering** op de veiligheid en gezondheid van werknemers. Net als toen rapporteren de bedrijven in 2024 een grote diversiteit aan soorten digitale technologieën. Personal computers (pc's) op vaste werkplekken (87% van de ondervraagde bedrijven in de EU-27) en laptops, tablets, smartphones of andere mobiele apparaten (83%, een stijging ten opzichte van 77% in 2019) worden vaak genoemd in alle activiteitensectoren en voor bedrijven van elke omvang.
- Het is niet verwonderlijk dat het gebruik van de overige onderzochte technologieën minder wijdverbreid is, maar toch melden sommige sectoren percentages die aanzienlijk hoger liggen dan het gemiddelde: 21% van de bedrijven in de sector informatie en communicatie meldt het gebruik van machines, systemen of computers die gebruikmaken van artificiële intelligentie (AI) (gemiddelde in de EU-27: 7%), terwijl het gebruik van machines, systemen of computers om de prestaties en/of het gedrag van werknemers te monitoren door 15% van de bedrijven in de sector vervoer en opslag wordt gemeld (gemiddelde EU-27: 7%).
- Slechts 4% van de ondervraagde bedrijven in de EU-27 gaf aan geen van de in de vragenlijst genoemde digitale technologieën te gebruiken.

³ Statistische classificatie van economische activiteiten: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nace>

Figuur 8. Digitale technologieën op het werk (% van bedrijven, EU27), 2024

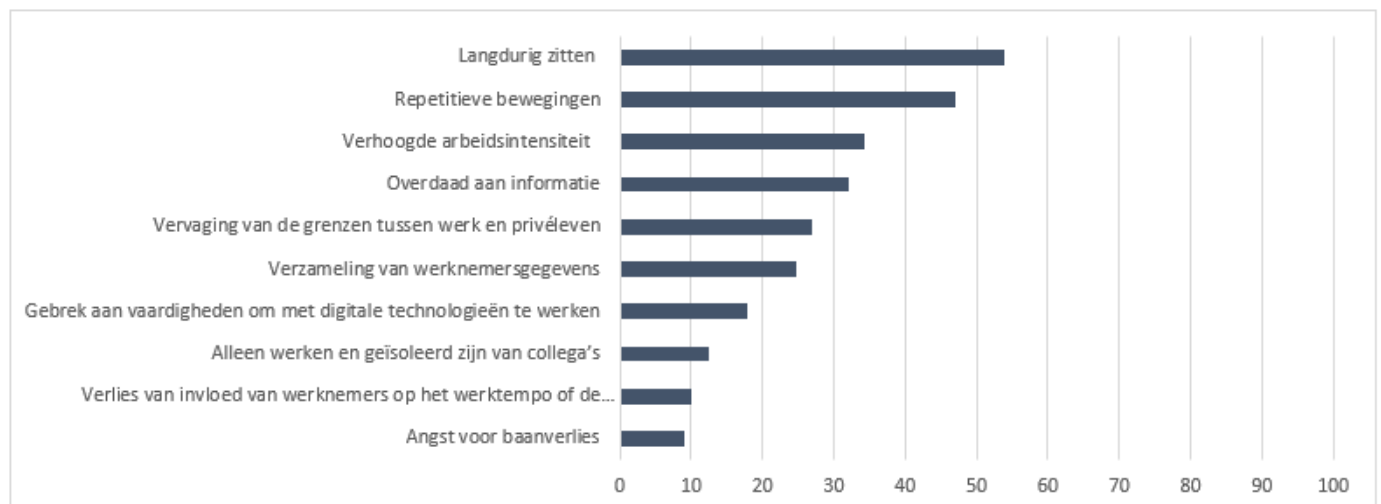
Basis: alle bedrijven in de EU-27, Esener 2024.

- Van de bedrijven die aangeven ten minste één van de bovengenoemde digitale technologieën te gebruiken, geeft 35% in de EU-27 aan overleg te hebben gevoerd met werknemers over de mogelijke gevolgen van het gebruik van dergelijke technologieën voor hun veiligheid en gezondheid, wat een duidelijke stijging betekent ten opzichte van 24% in 2019. Uitgesplitst naar land zijn de hoogste percentages te vinden in Litouwen (57%) en Malta (50%), naar sector komt dit soort overleg vaker voor bij bedrijven in de sectoren onderwijs (42%), informatie en communicatie (41%) en financiële en verzekeringsactiviteiten (40%).
- In 2024 is een nieuwe vraag toegevoegd over risicofactoren die mogelijk zijn verbonden aan het gebruik van de bovengenoemde digitale technologieën. Een belangrijke bevinding, die past bij de belangrijkste risicofactoren die worden gepresenteerd in

figuur 1, is het feit dat de twee vaakst gerapporteerde risico's in verband met digitalisering aandoeningen aan het bewegingsapparaat zijn als gevolg van langdurig zitten (54% van de werkplekken in de EU-27 waar ten minste één van de bovengenoemde digitale technologieën wordt gebruikt) en repetitieve bewegingen (47%) (figuur 9). Daarna volgen hogere werkintensiteit (34%) en overdaad aan informatie (32%). De belangrijkste risicofactoren zijn in bijna alle sectoren gelijk en de rapportage over deze factoren neemt toe met de omvang van de organisatie.

- Het beeld per land is opnieuw zeer divers. Bedrijven in Finland melden het hoogste percentage werknemers dat alleen en geïsoleerd van collega's werkt (43%) en onvoldoende vaardigheden heeft om met digitale technologieën te werken (46%), terwijl in Duitsland 54% van de bedrijven melding maakt van een toegenomen werkdruk en overdaad aan informatie.

Figuur 9. Risicofactoren in verband met het gebruik van digitale technologieën op het werk (% van bedrijven, EU-27), 2024

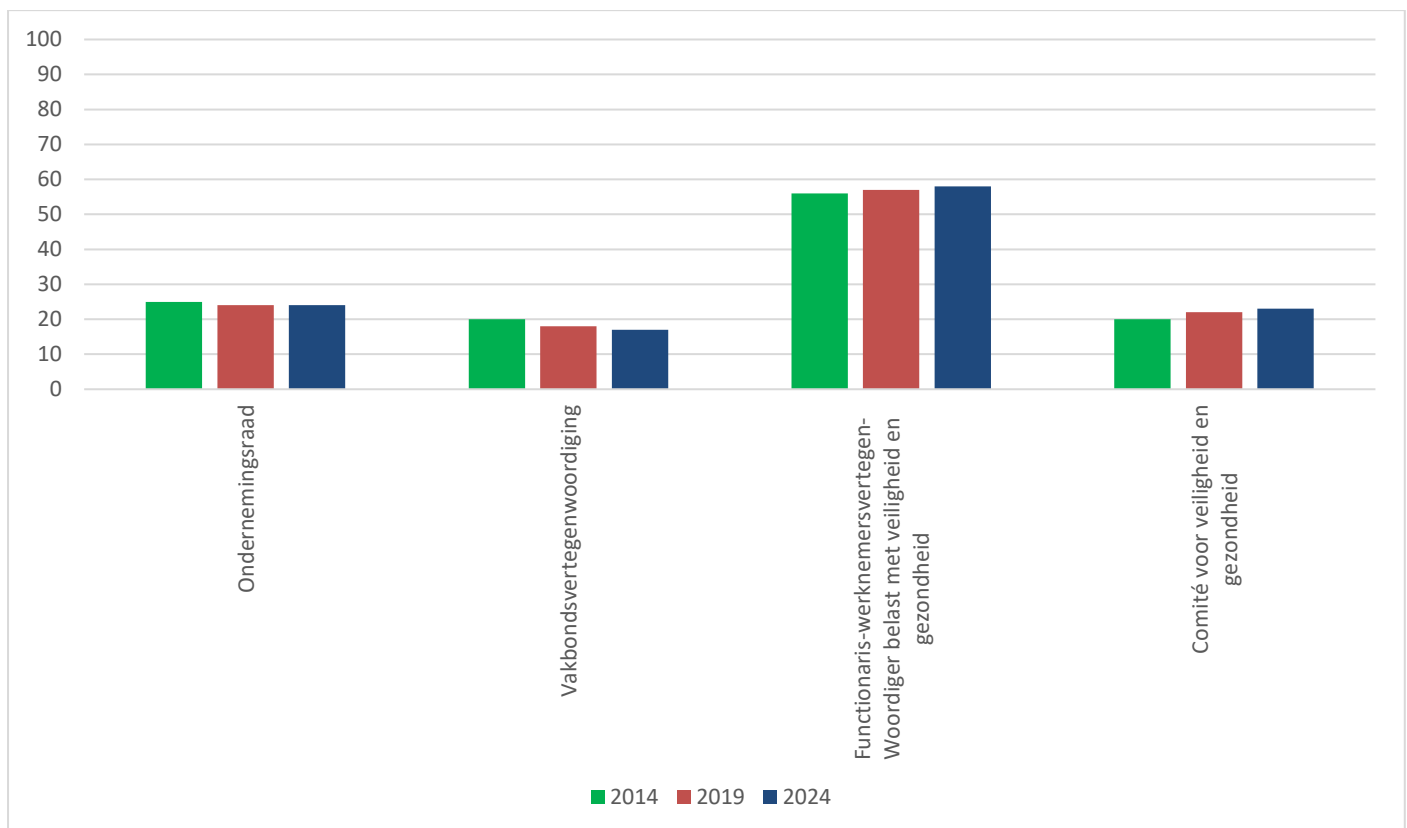

Basis: organisaties in de EU-27 die melding maken van het gebruik van ten minste één digitale technologie, Esener 2024.

Werknemersparticipatie

- Wat ten slotte de **werknemersparticipatie** betreft, geeft 55% van de bedrijven in de EU-27 aan dat werknemers een rol hebben gespeeld bij het ontwerpen en opzetten van maatregelen ter voorkoming van psychosociale risico's, een lichte daling ten opzichte van 61% in 2019 en 63% in 2014. Deze gegevens hebben betrekking op bedrijven die aangeven dat zij in de drie jaar voorafgaand aan de enquête maatregelen ter voorkoming van psychosociale risico's hebben genomen. Deze bevindingen variëren per land, uiteenlopend van 77% van de bedrijven in Zweden en 76% in Denemarken tot 40% in Polen en 43% in Cyprus.
- De ontwikkeling per land sinds 2019 is divers geweest. Terwijl onder andere Litouwen, Estland, Roemenië, Kroatië en Hongarije een stijging hebben gemeld, heeft zich in sommige andere landen een duidelijke daling voorgedaan, de grootste in Slovenië, Duitsland, Cyprus, Portugal, Letland en Bulgarije. Vanwege de aard van psychosociale risico's ligt het in de lijn der verwachtingen dat werknemers rechtstreeks bij maatregelen op dit gebied betrokken worden en vooral dat er sprake is van een hoge mate van samenwerking tussen alle actoren op de werkvloer. De bevindingen bevestigen dit echter niet.
- Wat vormen van werknemersvertegenwoordiging betreft, wordt de VGW-vertegenwoordiger op het werk het vaakst genoemd: 58% van de bedrijven in de EU-27, waarmee een licht stijgende trend sinds 2014 wordt voortgezet (figuur 10). Per sector zijn de percentages het hoogst onder bedrijven in de sectoren van elektriciteit, gas, stoom en airconditioning (73%) ; gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (66%). Zoals verwacht worden deze bevindingen grotendeels bepaald door de omvang van de organisatie.

Figuur 10. Vormen van werknemersvertegenwoordiging (% van bedrijven, EU-27), 2014, 2019 en 2024

Basis: alle bedrijven in de EU-27, waarbij de omvang afhangt van de nationale drempelwaarden voor deze vormen van vertegenwoordigen, Esener 2014, 2019 en 2024.

- Interessant is dat bijna een derde van de organisaties in de EU-27 (31%) geen van deze vormen van werknemersvertegenwoordiging kent, waarbij de percentages het hoogst zijn in Griekenland (73%), Portugal (65%) en Letland (65%). Zie tabel 2.

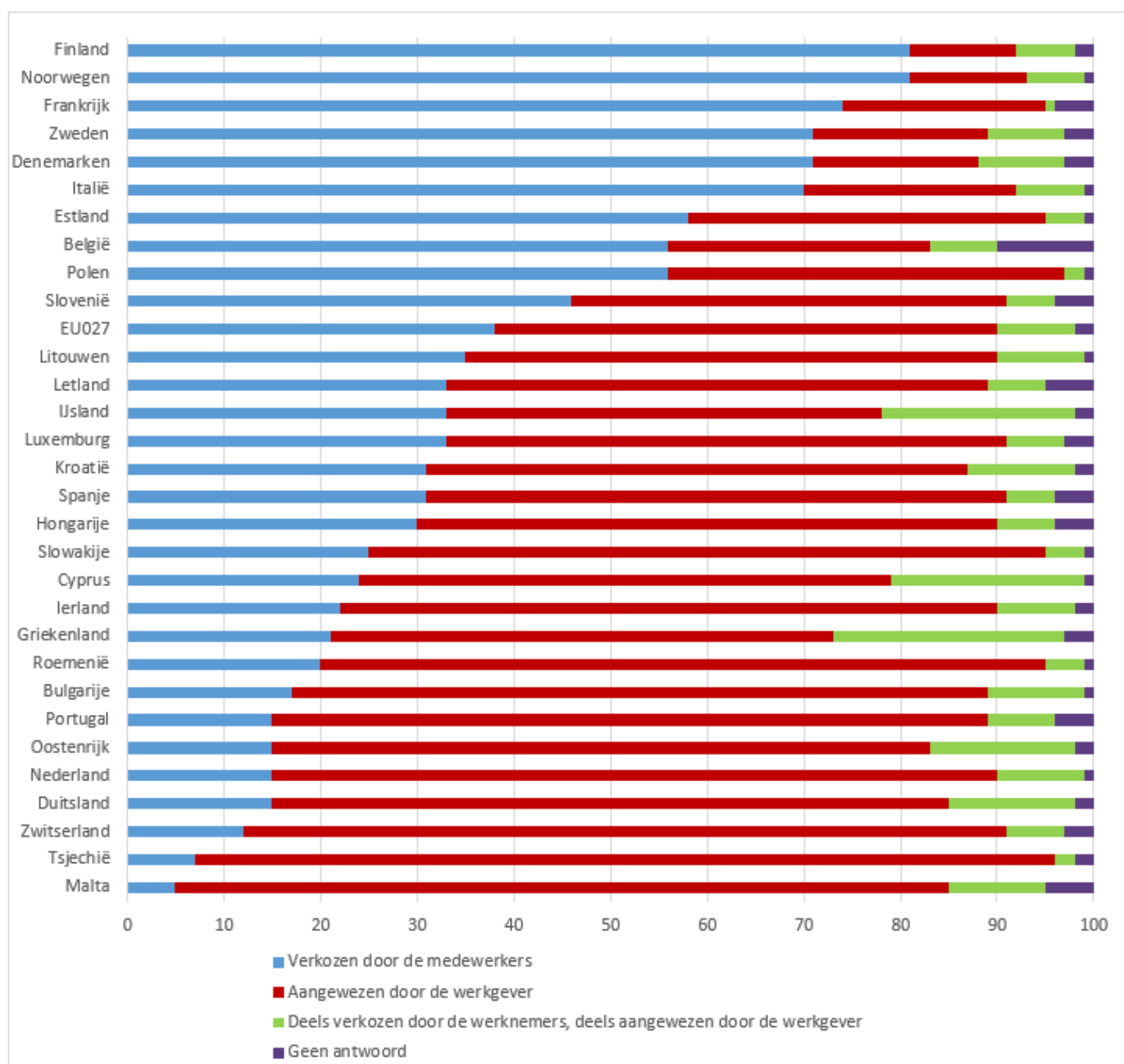
Tabel 2. Geen vorm van werknemersvertegenwoordiging, naar land (% van bedrijven), 2024

Land	%	Land	%
Griekenland	73	Zweden	27
Portugal	65	Malta	27
Letland	65	Tsjechië	27
Slovenië	59	Slowakije	26
Hongarije	58	Estland	25
Polen	56	Luxemburg	25
Cyprus	46	Kroatië	24
België	45	Ierland	24
Frankrijk	43	Oostenrijk	18
Spanje	43	Duitsland	17
Zwitserland	41	Litouwen	15
IJsland	38	Bulgarije	15
Nederland	37	Italië	12
Finland	32	Roemenië	8
EU-27	31	Noorwegen	7
Denemarken	29		

Basis: alle bedrijven, alle 30 landen, waarbij de omvang afhangt van de nationale drempelwaarden voor deze vormen van vertegenwoordiging Esener 2024.

- Esener 2024 vraagt bedrijven naar de wijze van benoeming van VGW-vertegenwoordigers en de bevindingen laten van land tot land een zeer uiteenlopend beeld zien, dat een weerspiegeling vormt van de verschillende nationale kaders (figuur 11).
- Meer dan de helft (52%) van de ondervraagde bedrijven in de EU-27 geeft aan dat de VGW-vertegenwoordiger door de werkgever wordt aangewezen, met de hoogste percentages in Tsjechië (89% van de bedrijven) en Malta (80%), tegenover Finland (11%) en Denemarken (17%).
- Meer dan een derde van de ondervraagde bedrijven (38%) wees erop dat VGW-vertegenwoordigers worden verkozen door de werknemers, met de hoogste percentages in Finland (81%), Frankrijk (74%) en Zweden en Denemarken (71%). Maar liefst 24 % van de bedrijven in Griekenland en 20% in Cyprus meldt dat de vertegenwoordigers gedeeltelijk door de werknemers worden verkozen en gedeeltelijk door de werkgever worden aangewezen.

Figuur 11. Benoeming van VGW-vertegenwoordigers, naar land (% van bedrijven), 2024

Basis: bedrijven die de aanwezigheid van een VGW-vertegenwoordiger melden, alle 30 landen

Enquêtemethode

- De interviews werden afgenomen tussen mei en oktober 2024 in private en overheidsorganisaties met vijf of meer werknemers in alle sectoren van de economie, met uitzondering van particuliere huishoudens (NACE T) en extraterritoriale organisaties (NACE U).
- Het onderzoek bestreek alle 27 EU-lidstaten, IJsland, Noorwegen en Zwitserland.
- Er werden in totaal 41,458 organisaties ondervraagd. De respondent was de “persoon die het best op de hoogte is van veiligheid en gezondheid in de organisatie”. Per land varieerden de referentiesteekproeven van ongeveer 450 in Malta tot 2,250 in Frankrijk, Duitsland, Italië⁴, Polen en Spanje (zie de nationale steekproefgrootten op www.esener.eu).
- De nationale referentiesteekproeven werden in vier landen uitgebreid gefinancierd door de respectievelijke nationale autoriteiten: Oostenrijk (+ 300), Duitsland (+ 900), Italië (+ 450) en Slovenië (+ 300).
- De gegevens werden voornamelijk verzameld via computerondersteunde telefonische interviews, of CATI. Voor personen die niet telefonisch bevraagd wilden worden, bestond de mogelijkheid om de enquête online in te vullen.
- Het veldwerk is uitgevoerd door Ipsos NV en diens netwerk van veldwerkcentra in de verschillende landen.
- De steekproeven werden getrokken volgens een niet-representatief steekproefontwerp dat later door middel van weging werd gecorrigeerd.
- Er is getracht steekproeven samen te stellen die de vereiste kwaliteit en transnationale vergelijkbaarheid opleveren.
- De vragenlijst werd ontwikkeld door een team dat bestond uit experts in het ontwikkelen van enquêtes en op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk, in samenwerking met medewerkers van EU-OSHA.
- Zie voor meer informatie over de methodologie van Esener: www.esener.eu

Meer informatie

Dit verslag geeft slechts een eerste inzicht in de bevindingen van Esener 2024 en de conclusies moeten met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Meer gedetailleerde resultaten en analyses zullen in de toekomst beschikbaar zijn op www.esener.eu. Net als Esener 2009, 2014 en 2019 zal de ESENER 2024-dataset in 2025 toegankelijk zijn via GESIS.

In 2025 en 2026 worden er verdere analyses uitgevoerd. Die worden dan in 2026 en daarna gepubliceerd.

Projectbeheer: Xabier Irastorza — Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk (EU-OSHA).

Erkenning: Marine Cavet (EU-OSHA) en Ipsos NV.

Meer informatie over de Europese Unie vindt u op internet (<http://europa.eu>).

© Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk, EU-OSHA, 2026

Overname met bronvermelding is toegestaan.

Voor gebruik of overname van fotografisch of ander materiaal waarop het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk geen auteursrecht bezit, is rechtstreekse toestemming van de rechthebbenden nodig.

Het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk of personen die namens het Agentschap optreden, zijn niet aansprakelijk voor het gebruik dat eventueel van de volgende informatie wordt gemaakt.

⁴ Dit cijfer omvat geen steekproefuitbreidingen – zie volgende punt.

Het **Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk (EU-OSHA)** helpt werkplekken in Europa veiliger, gezonder en productiever te maken. Het Agentschap verricht onderzoek naar veiligheid en gezondheid en ontwikkelt en verspreidt hierover betrouwbare, evenwichtige en onpartijdige informatie. Daarnaast organiseert het Agentschap in heel Europa voorlichtingscampagnes. Het Agentschap is in 1994 door de Europese Unie opgericht en is gevestigd in de Spaanse stad Bilbao. Het brengt vertegenwoordigers van de Europese Commissie, van regeringen van de lidstaten en van werkgevers- en werknemersorganisaties bijeen, evenals vooraanstaande deskundigen uit alle EU-lidstaten en daarbuiten.

information@osha.europa.eu
<https://osha.europa.eu/>